

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

Hadis Dersi: Sadaka Çeşitleri

Es-selamu aleykum ve RahmetuLlahi ve Berekatuhu.

Enzu bi-Llahi mine ş-şeytani r-racim. BismilLahi r-Rahmāni r-Rahīm.

Ve s-salatu ve s-selamu ‘ala Rasulina Muhammed’in Seyyidi l-evveline vel ahirin.

*Meded yā ResūlaLlah, meded yā Sādātī ‘Ashābi ResūliLlah, meded yā Meşāyihinā,
Destur Mevlāna Şeyh Abdullāh el-Fa’iz ed-Dağistāni, Şeyh Muhammed Nazım el-
Hakkani. Meded.*

1- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

فِي كُلِّ ذَاتٍ كَبِدٌ حَرِّىْ أَجْرُ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Susamış olan her canlıyı sulamak, senin için bir sadakadır.”** Yani ciğeri yananı - Arapçada susuzluktan insanın ciğeri yanar derler ya- işte onu sulamak bir sadakadır. O da büyük bir sadakadır. En büyük sadaka su sadakasıdır. Yani sırf insan değil; hayvan, haşerat ne varsa iyi kötü hepsine su vermek sadakadır.

2- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ؛ يَعْدِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ
صَدَقَةٌ، وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ عَلَيْهَا، أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ: صَدَقَةٌ،
وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ، وَدَلُّ الطَّرِيقِ
صَدَقَةٌ، وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“İnsanın her bir mafsalı (eklemi) için, güneşin doğduğu her gün bir sadaka vermesi gerekir.”** Şimdi çoğu insana “sadaka ver” dediğimizde, “Ben işte veriyorum, her ay veririm, haftada bir veririm, bin lira veya beş bin lira veririm,” falan derler. Oysa her gün için vermek lazımdır. Beş bin vermeyeceksin, ama her gün için yüz lira vereceksin. Veremezsen, işte Peygamber Efendimiz sallAllahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki; o sadakayı (başka yollarla) vermek

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

lazımdır. **“İki kimse arasında doğrulukla hükmetmek sadakadır.”** Yani iki kimse senden hakemlik istiyorsa; kim haklı, kim haksız diye doğru olan neyse ona hükmetmek ve doğruyu söylemek sadakadır. O da sadakadır. Yani sadece para vermek sadaka değildir, bu bile sadakadır. **“Birine atına binmesi için yardım etmek.”** Eskiden ata binmek bazen zor oluyordu, ona yardım etmek, eğeri veya dizginini tutup atına binmesini sağlamak bile senin için sadaka sayılır. **“Ya da onunla birlikte yükünü yüklemek sadakadır.”** Atına, hayvanına yük yüklerken tek başına zor olur; çünkü bir taraftan yükleyip tutmak, diğer taraftan da bir başkasının tutması gerekir. İşte buna yardım etmek de bir sadakadır, diyor Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. **“Güzel bir söz sadakadır.”** Yani birine selam vermek, güzel söz söylemek, hal hatır sormak; bunlar da sadakadır diyor. Bu da işte vücudunun mafsalları için verilmesi gereken sadakalardan sayılıyor. **“Namaza giderken atılan her adım sadakadır.”** Yani mescit ister yüz adım yakında olsun ister iki yüz adım uzakta olsun, atılan o adımların bütünü sadaka sayılıyor. Her adım sadaka sayıldığı için; o attığın üç yüz, dört yüz veya beş yüz adımın ne kadarsa hepsi sadakadır. **“Birine yol göstermek sadakadır.”** Biri sana adres sordu, ona yolunu göstereceksin; bunu da güzelce anlatır ve söylersen, o da sadakadır. **“Eziyet veren şeyleri yoldan kaldırmak sadakadır.”** Ne gibi taşıtı, topraktı, dikendi yahut başka bir şeydi. Onları yoldan kaldırmak da sadaka sayılıyor, diyor Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem.

3- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘alayhi ve-sellem buyuruyor:

كُلُّ قَرْضٍ صَدَقَةٌ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Her ödünç verme bir sadakadır.”** Hani “Karz-ı hasen” derler ya. Onların Allāh ﷻ rızası için verilen borç. Geri alacak olsan bile, yani karşılıksız verilen sırf sadaka olmasa bile, borç vermek de yine sadaka sayılır.

4- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘alayhi ve-sellem buyuruyor:

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Her iyilik bir sadakadır.”** Yani iyilikler çoktur. Her türlü iyilik yapmak; anneye, babaya, çocuklara, komşuya, insanlara iyilik yapmak sadaka sayılıyor, diyor Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem. Yani boşa giden

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

hiçbir şey yoktur. Bir Müslüman, bir mümin için hiçbir şey boşa gitmez; hepsi Allāh ﷻ indinde sadaka, hayır, hasenat ve sevap olarak yazılır.

5- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَنَعْتُهُ إِلَى غَنَى أَوْ فَقِيرٍ فَهُوَ صَدَقَةٌ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor, **“Zengin olsun, fakir olsun insanlara karşı yaptığın her iyilik bir sadakadır.”** Yani “O zengindir, ona iyilik yaptım, bu sadaka sayılmaz” diye bir şey yok, o da sadaka sayılıyor. Yapılan her iyiliğin karşılığı sadaka olarak kabul olunur.

6- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ وَالْدَالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاةٌ وَاللَّهُ يُحِبُّ إِغَاثَةَ الْلَهْفَانِ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Her iyilik bir sadakadır.”** İyiliğin yüzlerce, binlerce şekli vardır. Onların her birisi birer sadakadır, diyor Peygamber Efendimiz sallAllahu aleyhi ve sellem. **“Hayra yol gösteren, o hayrı işleyen gibidir.”** Yani yapılacak olan bir hayrı, Allāh ﷻ rızası için kılınan bir namazı, duayı veya yardımı sen başkasına da göstersen, o hayrı yapan kadar sen de ecir alırsın. **“Allah ﷻ, ne yapacağını şaşırması birine yardım edilmesini sever.”** Zor durumda olan, ne yapacağını şaşırması, büyük bir imtihanda olan insana yardım eden Allāh ﷻ onları sever, diyor Peygamber Efendimiz sallAllahu aleyhi ve sellem.

7- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

مَنْ مَنَحَ مَنَحَةً وَرِقٍّ، أَوْ مَنَحَةً لَبَنٍ، أَوْ أَهْدَى زُقَاقًا، فَهُوَ كَعَتَقِ نَسَمَةٍ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Sütünden istifade etmesi için hayvanını ödünç veren, veya ihtiyacı olan kimseye borç para veren veya yolunu kaybetmiş bir kişiye yol gösteren kişi, köle azat etmiş gibi sevap kazanır.”** Yani eskiden - şimdi tabii kimse süt sağmıyor, hazır kutularda alıyor- o vakitler hayvanı ödünç

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

veriyorlardı. Allah ﷻ rızası için fakir biri o hayvana bakıyor, sütünden istifade ediyor, sütü bitince de sahibine geri veriyordu. İşte böyle birine veya ihtiyacı olana borç para verenin ya da yolunu kaybetmiş bir kişiye yol gösterenin alacağı sevap o kadar büyüktür ki; adeta bir köle azat etmiş gibidir. Köle azat etmek en büyük sevaplardan birisidir.

Tabii burada şimdiki zamanın insanları, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sadaka meselesinin en başında buyurduğu gibi: ihtiyaç fazlasını. Kendi ihtiyacı fazlasını. Ondan bundan borç alıp da kendisini sıkıntıya düşmemesi lazım. O da mühimdir. İlk başta, kendi rızkını, ailenin rızkını, çocuklarının rızkını dikkat etmesi lazım. Eğer bundan arta kalan olursa ve karşı taraf da hakikaten muhtaç durumdaysa, o zaman verilir. "Yok ben borç parayı alıp çok para kazanacağım, başkalarından da alıp ona vereceğim, o da gidip 'koyun' alacak," gibi düşüncelerle hareket edilmez. Koyun dediğimiz bizim o bildiğimiz dört ayaklı koyun değil. Bu yeni çıkan "Bitcoin" (kripto para) işleriyle uğraşan kendi dört ayaklı insanlar ailelerini perişan ediyorlar. Gidip başkasından borç alıyorlar. Böyle kişilere borç vermek gerekmez. Kumar oynayana, borsa veya 'coin' (bitcoin) gibi lüzumsuz şeylerle uğraşanlara para verilmez. Keçilere bir şey demiyorum, gidip keçi alabilirsiniz; ama uyuşturucu ve hap müptelası olan kişilere de kesinlikle borç vermeyin. Gelip soruyorlar "Ne yapalım?" diye. "Para vermeyin" diyorum. Para vermeyince ne yapacak? Alamaz bu adam. "İşte o zaman da bize kızıyor," diyorlar. Bırakın, kızsın. "Ölecek" diyorlar. Ölsün, daha iyi. Hiç olmazsa temiz gider. Yani bunu buradan herkese söyleyelim; sırf bizim Türkiye değil, dünyanın her tarafı aynı duruma geldi. İnsanın nefesine ne kadar taviz vererseniz, durumu o kadar beter edersiniz. Zaten kendisi perişan olmuş, bari sen de onunla birlikte perişan olma kardeşim. İşte bu sadaka meselesi tamamen Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in başından beri buyurduğu gibidir; ilk olarak kendine ve ailene harcadığın her şey zaten sadakadır. İlk önce onlara bak, ondan sonra başkalarına bakarsın. Kendi ailen muhtaçken kalkıp da lüzumsuz yere "Bu çocuk bağınıyor, ağlıyor, ona yardım edeyim" diyerek başkasına yardım edip kendini de perişan etme. Dikkat edin. Bu zaman çok berbat bir zamanda yaşıyoruz, artık eski zamanlar gibi değil. Eski zamanın insanlarında söz vardı, halden anlarlardı, merhametten anlarlardı. Utanma ve arlanma duygusu vardı, şimdi ise hiçbir şey yok. Gençler utanmadan gelip annesine, babasına ve ailesine musallat oluyor, "Ben para kazanacağım, siz bana para verin" diye. Allāh ﷻ ıslah etsin.

8- *Qala RasuluLlah salla Llāhu 'alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu 'aleyhi ve-sellem buyuruyor:

مَنْ مَنَحَ مَنَحَةً غَدَّتْ بِصَدَقَةٍ، وَرَاحَتْ بِصَدَقَةٍ، صَبُوحَهَا وَغُبُوقَهَا

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Sütünden istifade etmesi için hayvanını ödünç verenin hayvanı, sabah akşam sadaka ile döner gelir.”** Yani dediğimiz gibi koyundur, keçidir; onu sütünden istifade etmesi için ödünç veren kişi, o hayvan kullanıldıkça sabah akşam sadaka sevabı kazanır.

9- *Qala RasuluLlah salla Llāhu ‘alayhi wa-sallam*

Peygamber Efendimiz şallā Llāhu ‘aleyhi ve-sellem buyuruyor:

خير الصدقة المنيحة، تغدو بأجر، وتروح بأجرٍ

Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki, **“Sadakanın en hayırlısı, ödünç verilen süt hayvanıdır. Ecirle gider, ecirle (sevapla) geri gelir,”** diyor Peygamber Efendimiz sallAllahu aleyhi ve sellem. Yani bu yine dediğimiz gibi ödünç verilen hayvandır; koyun, keçi veya inek olabilir. Fakir fukara o hayvana bakar, sütünden istifade ederdi ve bu onların her türlü ihtiyacına yeterdi. Eskiden bir veya iki ineği olan kişi zengin sayılırdı. Şimdi ise iki yüz ineği olan insan sırf o gübrenin içinde uğraşıp duruyor ama hiçbir şey de kazandığı yok. Dünyayı berbat ettiler, hiç bereket bırakmadılar, hiçbir şey kalmadı. Allāh ﷻ sahibini göndersin. O eski bereket yeniden gelsin. Güzellikler gelsin inşaAllah.

Sadaka ResuluLlah fi ma kal, aw kama kal.

ResuluLlah söylediği sözde veya söylediği gibi doğruyu söylüyor.

Ihda’:

Ziyadeten ila şerefi’ ‘n-Nebi, sallaLlahu `aleyhi ve sellem ve ‘Alihi ve esahabihi l-kiram, ve ila ervahi ceme’i el Enbiya’i ve l-Mürselin ve Hudema’i şera’ihim ve ila ervahi al E’immeti el erba’a, ve ila ervahi Meşayihina fi t-Tarikati n-Nakşibendiyyati l-Aliyya, hassatan İmamı t-Tarikati ve Gavsü l-Halikah Khwaja Bahauddin Muhammed el-Uveysiyi l-Buhari, Seyyidina Abdul Khaliq el Gucluani, Mevlana Şeyh Şerafuddin el Dağıstani, Mevlana Şeyh Abdullāh el Faiz el Dağıstani, Mevlana Şeyh Muhammed Nazım Adil el Hakkani ve sai’ri Sadatina ve s-Siddiqiyun, ve man nehnu fi hadratihim ve civarihim. Cümlemizin geçmişleri ruhları için. Şehit şühedalar ruhlar için. Hayırların gelmesi, şerhlerin defolması için. İnsanların akılları başına gelmesi için. Li-Llahi Ta’ala, El-Fatiha.

[(*Tercüme*) Peygamber Efendimizin şerefine, salat ve selam O’na, âline ve ashabına, bütün peygamberlerin ve resullerinin ve şariatlarına hizmet edenlerin ruhlarına, dört imamın ruhlarına. Ve En Seçkin Nakşibendi tarikatının Meşayihimizin, özellikle Gavs-ı Halikâ (Yaratılışın Yardımcısı) Tarikatının İmamı, Havaca Behaeddin Muhammed

Mawlana Shaykh Muhammad Adil ar-Rabbani

el-Uveysiyi el-Buhari, Seyyidina Abdülhalik el-Gucduvani, Mevlana Şeyh Şerafeddin el-Dağıstani, Mevlana Şeyh Abdulla el-Fa'iz el-Dağıstani, Mevlana Şeyh Muhammed Nazım Adil el-Hakkani ve diğer efendilerimizin ve Sıddıkîlerin ruhlarına. Ve onların huzurunda ve yakınında olduğumuz. Cümlemizin geçmişleri ruhları için. Şehit şühedalar ruhlar için. Hayırların gelmesi, şerlerin defolması için. İnsanların akılları başına gelmesi için. Yüce Allah'a, El Fatiha.]

Mawlana Sheikh Muhammad Adil ar-Rabbani
04 Ağustos 2026 / 21 Safer 1448
Beylerbeyi Dergâhı, İstanbul